I mərhələ - Mühasibat uçotu
İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları üzrə

1 ballıq test tapşırığı
İctimai sektor müəssisəsinin hesabat dövründə tanınmış bütün gəlir və xərclərini özündə əks etdirən maliyyə hesabatı aşağıdakılardan hansıdır?

A) Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat
B) Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
C) Kapitalda dəyişiklik haqqında hesabat
D) Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

2 ballıq test tapşırığı
İctimai sektor müəssisəsi 07.01.20X8-ci il tarixində 88 000 manat dəyərində faydalı istifadə müddəti 10 il olan avadanlıq əldə edir. 03.01.20X0-ci ildə avadanlığın yenidən qiymətləndirməsi nəticəsində ədalətli dəyərinin 90 000 manat olduğu müəyyən edilmişdir. Amortizasiyanın illik və düzxətt metodu ilə aparıldığını nəzərə alaraq yenidənqiymətləndirmə üzrə ehtiyat hesabında tanınacaq məbləği müəyyən edin.

A) 19 600 manat
B) 2 000 manat
C) 10 800 manat
D) 28 400 manat

5 ballıq tapşırıq

İctimai sektor müəssisəsi hesabat ilində alınmış avadanlıqla bağlı aşağıdakı məlumatları təqdim etmişdir:

		manatla
Avadanlığın alış qiyməti	-	80 000
İdxal rüsumu	-	3500
Quraşdırılma xərcləri	-	4000
Çatdırılma xərcləri	-	2800
İnzibati və sair xərclər	-	3600
3 illik servis xidmətinin dəyəri	-	5000
Sığorta xərci	-	800
Avadanlığın işə salınması üçün mütəxəssis xərcləri	-	2000
Avadanlığın operatorunun öyrədilməsi xərcləri	-	3000
İstifadəyə verildikdən sonra yerdəyişmə xərcləri	-	5000
Əlavə dəyər vergisi(18 %, əvəzləşdirilməyən)	-	19746
Cəmi		**129446**

Hesabat ilinin 01 mart tarixində təşkilatın rəhbərliyi avadanlığın isitismara tam hazır olması haqqında qərar vermişdir.

Təşkilatın uçot siyasətinə əsasən hesabat ili ərzində oktyabrın 1-dək balansa alınmış əsas fondlara illik amortizasiya hesablanaraq hesabat dövrünün xərclərinə aid edilir.

Avadanlığın illik amortizasiya norması aşağıdakı kimidir:

Adı	metod	norma
Maşın və avadanlıq	düz xətt	11,1 %

Tələb olunur:

İctimai sektor müəssisəsinin hesabat dövrünün sonuna Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda avadanlıqla bağlı əks olunacaq məbləğini tapın.

Həlli:

1) Yeni alınmış avadanlığın ilkin dəyərinin müəyyən edilməsi: (manatla)

		manatla
Avadanlığın alış qiyməti	-	80 000
İdxal rüsumu	-	3500
Quraşdırılma xərcləri	-	4000
Çatdırılma xərcləri	-	2800
Avadanlığın işə salınması üçün mütəxəssis xərcləri	-	2000
Cəmi		92 300
Əlavə dəyər vergisi (18 %, əvəzləşdirilməyən)	-	16 614
Avadanlığın ilkin dəyəri		108914

2) Avadanlığın illik amortizasiya xərci - (108914 *11.1%) = 12089,45 manat

3) Avadanlığın Xalis Balans dəyəri = 108914 – 12089,45 = 96824,55 manat

Qiymətləndirmə meyarı		
Bal şkalası	Meyarlar	Qeyd
3 bal	Avadanlığın ilkin dəyərinin hesablanması	108914 manat-Hər bir komponentin nəzərə alınmasına görə 0,5 bal verilə bilər.
1 bal	İllik amortizasiya xərcinin hesablanması	12089,45 manat
1 bal	Xalis balans dəyərinin tapılması	96824,55 manat

10 ballıq tapşırıq

01.01.20X9-cu ildən fəaliyyətinə başlamış İctimai sektor müəssisəsi dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatdır. Bu müəssisənin 31.12.20X9–cu il tarixinə sınaq balansı aşağıdakı kimi olmuşdur:

		Dt	Kt
1	Dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərinin ödənilməsi üçün pul vəsaitləri (103 - 1)	5500	
2	Material ehtiyatları (121)	3000	
3	Nəqliyyat vasitələri (ilkin dəyəri ilə) (231 - 3)	80000	
4	Nəqliyyat vasitələrinin amortizasiyası (232 - 3)		8000
5	Tikili və avadanlıq (ilkin dəyəri ilə) (231 - 2)	45000	
6	Tikili və avadanlığın amortizasiyası (232 - 2)		4995
7	Təhtəlhesab məbləğlər (144)	8000	
8	Verilmiş qısamüddətli avanslar (143) (ehtiyatların alınması ilə əlaqədar)	6000	
9	Qısamüddətli məqsədli maliyyələşmələr və daxilolmalar (334)		170000
10	Sair məsrəflər-kommunal məsrəflər (122 - 9.1)	12 000	
11	Əməkhaqqı, əməkhaqqına görə ayırmalar və işçilərlə bağlı digər məsrəflər (122 - 4)	25 000	
12	Aktivlərin amortizasiyası (122 - 5)	12995	
13	Sair məsrəflər-cari təmir məsrəfləri (122 - 9.2)	3 000	
14	İstifadə olunmuş materiallar (122 - 3)	15000	
15	Digər qısamüddətli kreditor borcları (309)		2500
16	Xüsusi vəsaitlər (103 - 5)	1000	
17	Əməkhaqqı, əməkhaqqına görə ayırmalar və işçilərlə bağlı digər məsrəflər (122 – 4.1) (büdcədənkənar vəsait üzrə)	35 000	
18	Sair məsrəflər (122-9.1.1) (büdcədənkənar vəsait üzrə)	4 000	
19	Xidmətlərin göstərilməsi üzrə gəlir (611-2)		40 000
20	Əvəzsiz olaraq alınmış aktivlər (631-3) (nəqliyyat vasitəsi)		30 000
		255 495	**255 495**

Tələb olunur:
Hesabat ilinin sonunda təşkilatın bankda olan hesablaşma hesablarında qalıq məbləğlərin dövlət büdcəsinə qaytarılması ilə bağlı müxabirləşmələrin verilməsini nəzərə alaraq, İctimai sektor müəssisəsinin hesabat dövrü üçün verilmiş Maliyyə fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabatının müvafiq xanalarını doldurun.

MALİYYƏ FƏALİYYƏTİNİN NƏTİCƏLƏRİ HAQQINDA HESABAT

Bölmə/ maddə	Bölmə/Maddələrin adı	Uçot siyasəti və izahlı qeydlərin №si	Hesabat dövrü üzrə	
1	2	3	4	5
1	**Gəlirlər**			
	Vergi və məcburi ödənişlərdən daxilolmalar üzrə qeyri-birja gəlirləri			
	Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlir			
	Birja əməliyyatlarından gəlir			
	Sair əməliyyat gəlirləri			
	Cəmi gəlirlər			
2	**Xərclər**			
	Bitməmiş istehsalat və hazır məhsul ehtiyatlarındakı azalmalar (artımlar)			
	Sərf edilmiş materialların dəyəri			
	Əmək haqqı, əmək haqqına görə ayırmalar və işçilərlə bağlı digər xərclər			
	Amortizasiya xərcləri			
	Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri üzrə xərclər			
	Sair əməliyyat xərcləri			
O cümlədən	xaricdən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat işləri üzrə xərclər[1]			
	xaricdən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat işləri üzrə xərclər istisna olmaqla sair əməliyyat xərcləri			
	Maliyyə xərcləri			
	Cəmi Xərclər			
3	**Mənfəət (zərər)**			
	Ümumi mənfəət (zərər)			
	Asılı müəssisələrin mənfəətində (zərərində) pay			
	Mənfəət (zərər)			
	o cümlədən sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə edilən mənfəət (zərər)			
	Mənfəət vergisi			
	Xalis mənfəət (zərər)			

Həlli və qiymətləndirilməsi:

MALİYYƏ FƏALİYYƏTİNİN NƏTİCƏLƏRİ HAQQINDA HESABAT

ölçü vahidi: manat

	Qeydlər ə istinad	Hesabat dövrü üzrə		Qiymətləndirmə meyarı
1	2	**3**	**4**	**5**
Gəlirlər				
Qeyri-birja əməliyyatlarından gəlir		150500		1,5 bal
Birja əməliyyatlarından gəlir		40000		0.5 bal
Sair əməliyyat gəliri		30000		0,5 bal
Cəmi gəlirlər			**220 500**	**0,5 bal**
Xərclər				
Əmək haqqı, maaş və işçilərin mükafatlandırılması (DSMF)		60000		1 bal
Maliyyə yardımları və sair transfer ödənişləri				
Təchizat və istehsal prosesində sərf edilən xammal və materiallar		15000		0.5 bal
Amortizasiya (köhnəlmə) xərcləri		12995		0.5 bal
Sair əməliyyat xərcləri		20000		2 bal
Maliyyə xərcləri				
Cəmi Xərclər			**107995**	**1 bal**
Mənfəət(zərər)				
Ümumi mənfəət (zərər)			112505	1 bal
Asılı müəssisələrdə mənfəətin payı				
Mənfəət(zərər)			112505	0.5 bal
O cümlədən sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan mənfəət(zərər)				
Mənfəət vergisi				
Xalis Mənfəət			**112505**	0,5 bal

Gəlirlər:
Qeyri-birja gəliri= 170000- 5500(103.1)-8000(144)-6000(143)=150500
Birja gəliri= 40000(611)
Sair gəlir= 30000 (631-3)
Xərclər:
Əməkhaqqı məsrəfləri= 25 000(122.4)+35000(122.4.1)=60000
Sərf edilmiş materiallar= 15000(122.3)
Amortizasiya xərci= 12 995(122.5)
Sair məsrəflər=12000(122.9)+3000(122.9.2)+4000(122.9.1.1)+1000 (743 xüsusi vəsaitdən büdcəyə qayıdan məbləğ)=20000

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları

1 ballıq test tapşırığı
Konseptual əsaslar aşağıdakı məsələlərdən hansını əhatə edir?
A) Maliyyə hesabatlarındakı məlumatların faydalılığını müəyyən edən keyfiyyət xüsusiyyətləri
B) Maliyyə hesabatlarının audit edilmə xüsusiyyətləri
C) Maliyyə uçotu və idarəetmə uçotunun fərqləri xüsusiyyətləri
D) Qiymətləndirilmiş və şərti öhdəliklərin saxlanılması üzrə konsepsiyalar

2 ballıq test tapşırığı
Qiymətləndirilmiş öhdəliklərin tanınması üçün aşağıdakı şərtlərdən hansıları ödənilməlidir?
I. İqtisadi səmərənin xaricolması dəqiq olmalıdır;
II. İqtisadi səmərənin xaricolması ehtimal olunan olmalıdır;
III. Məbləğ dəqiq olmalıdır;
IV.Məbləğ etibarlı formada təxmin edilməlidir;
V. Keçmiş hadisələrdən yaranan cari öhdəlik olmalıdır.
A) II, IV, V
B) I, II, III
C) II, III, V
D) I, IV, V

5 ballıq tapşırıq
Şirkət 1 Oktyabr 20X7-ci il tarixində yeni bir layihə üzərində işləməyə başlamışdır. Yeni layihənin tədqiqat mərhələsi 31 Dekabr 20X7-ci ilə qədər davam etmiş və 1 400 000 AZN xərc ortaya çıxmışdır. Bu tarixdən etibarən şirkət layihənin təcrübə-konstruktor işləri üzrə 1 İyul 20X8-ci il tarixinə qədər aylıq 800 000 AZN xərcləmişdir. 1 Aprel 20X8-ci ildə X şirkətinin direktorları layihənin uğurlu alınacağına və layihənin gəlir gətirəcəyinə əmin olmuşlar. Təcrübə-konstruktor işləri ilə bağlı olan məhsulların istehsalı 1 Sentyabr 20X8-ci il tarixindən etibarən başlamışdır və istehsalın 5 il davam edəcəyi planlaşdırılır.

Sual 1. 1 İyul 20X8-ci il tarixində Şirkət maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda nə qədər təcrübə-konstruktor işləri üzrə məsrəflər kapitallaşdırmalıdır? (1 bal)

Sual 2. 30 Sentyabr 20X8-ci il tarixində bitlən il üzrə Şirkətin mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatında tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri üzrə əks olunacaq xərc nə qədərdir? (2 bal)

Sual 3. 30 Sentyabr 20X8-ci il tarixində maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks olunacaq təcrübə-konstruktor işlərinin balans dəyəri nə qədər olacaqdır? (2 bal)

Cavab 1	
Cavab 2	
Cavab 3	

Həlli və qiymətləndirilməsi:

Cavab 1	2 400 000 AZN
Cavab 2	3 840 000 AZN
Cavab 3	2 360 000 AZN

Sual	Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
1	Aylıq xərc	-	800 000 AZN	1/4	1
	Təcrübə-konstruktor işləri mərhələsi	1-Apr – 1 İyul-X8	-	1/4	
	Təcrübə-konstruktor işlərinin dəyəri	800 000 X 3	2 400 000 AZN	1/2	

2	Tədqiqat mərhələsi	-	1 400 000 AZN	1/4	2
	Təcrübə-konstruktor işlərinin kapitallaşdırılmayan hissəsi (1-Yan-1-Apr-X8)	800 000 X 3	2 400 000 AZN	1/2	
	Kapitallaşdırılmış təcrübə-konstruktor işlərinin amortizasiya xərci	2 400 000 (Pros. 1) / 5 X 1/12	40 000 AZN	1/2	
	Cəmi xərc	1 400 000 + 2 400 000 + 40 000	3 840 000 AZN	1/4	

Sual	Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
3	1 İyul tarixində təcrübə və konstruktor işlərinin dəyəri	Pros. 1	2 400 000 AZN	1/2	2
	Kapitallaşdırılmış təcrübə-konstruktor işlərinin amortizasiya xərci	Pros. 2	40 000 AZN	1/2	
	30 Sentyabr 20X8-ci il tarixində balans dəyəri	2 400 000 – 40 000	2 360 000 AZN	1	

1**0 ballıq tapşırıq**

Aşağıda X şirkətinin 31 Dekabr 20X2-ci il və 31 Dekabr 20X1-ci il tarixlərinə maliyyə vəziyyəti və mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatı əks olunmuşdur:

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat:

	20X2	20X1
Aktivlər		
Uzunmüddətli aktivlər		
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	560 000	320 000
Cəmi uzunmüddətli aktivlər	560 000	320 000
Qısamüddətli aktivlər		
Mal-material ehtiyatları	50 000	60 000
Debitor borcları	70 000	50 000
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30 000	20 000
Cəmi qısamüddətli aktivlər	150 000	130 000
Cəmi aktivlər	710 000	450 000
Kapital və öhdəliklər		
Kapital		
Nizamnamə kapitalı	100 000	80 000
Bölüşdürülməmiş mənfəət	330 000	180 000
Cəmi kapital	430 000	260 000
Uzunmüddətli öhdəliklər		
İstiqrazlar	120 000	100 000
Təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri	30 000	25 000
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	150 000	125 000
Qısamüddətli öhdəliklər		
Kreditor borcları	55 000	20 000
Cari vergi öhdəlikləri	75 000	45 000
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər	130 000	65 000
Cəmi öhdəliklər	280 000	190 000
Cəmi kapital və öhdəliklər	710 000	450 000

Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat:

	20X2
Əsas əməliyyat gəliri	1 500 000
Satışın maya dəyəri	(950 000)
Ümumi mənfəət	550 000
Digər xərclər	(250 000)
Əməliyyat mənfəəti	300 000
Maliyyə xərcləri	(15 000)
Vergiqoymadan əvvəlki mənfəət	285 000
Mənfəət vergisi	(50 000)
Hesabat dövründə xalis mənfəət	235 000

31 Dekabr 20X2-ci il tarixində bitən il üzrə aşağıdakı məlumatlar mövcuddur:

1. 20X8-ci ildə 110 000 AZN məbləğində qalıq dəyəri olan torpaq, tikili və avadanlıq 130 000 AZN-ə satılmışdır. Satış zamanı yaranan gəlir “digər xərclər”dən çıxılmışdır. İl ərzində torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə amortizasiya 40 000 AZN olmuşdur.
2. Yeni kreditlər 1 Aprel 20X2-ci il tarixində emissiya edilmişdir.
3. Dövr ərzində Şirkət buraxdığı istiqrazların 50 000 AZN-lik hissəsini ödəmişdir.
4. Şirkət dövr ərzində səhmdarlarına dividend ödənişi etmişdir.
5. İlin sonuna Şirkətin heç bir faiz üzrə öhdəliyi qalmamışdır.

Sual. 31 Dekabr 20X2-ci il tarixində bitən il X Şirkətinin aşağıdakı şablon üzrə pul hərəkətləri haqqında hesabatını tərtib edin.

Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti	Məbləğ	Ballar
Hesabat dövründə xalis mənfəət və ya zərər		0.25
Mənfəət vergisi üzrə xərclər		0.25
Amortizasiya xərcləri		0.50
Faiz xərcləri		0.25
Torpaq, tikili və avadanlıqların satışıdan gəlir		0.50
Dövriyyə kapitalındakı dəyişikliklərə qədər əməliyyat fəaliyyəti üzrə xalis pul vəsaitləri		
Ehtiyatların azalması		0.25
Debitor borclarının artması		0.25
Kreditor borclarının artması		0.25
Ödənilmiş faizlər		0.25
Ödənilmiş mənfəət vergisi		1.00
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti		
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkətləri		
Torpaq, tikili və avadanlıqların satışından əldə olunan pul vəsaitlərinin daxilolmaları		1.00
Torpaq, tikili və avadanlıqların əldə edilməsi üçün pul vəsaitlərinin xaricolmaları		2.00
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti		
Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Səhmlərin və digər kapital alətlərin buraxılması nəticəsində yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları		0.50
İstiqraz vərəqələrinin buraxılmasından pul vəsaitlərinin daxilolmaları		0.50
Borc şəklində alınmış məbləğlərin geri qaytarılmasına görə pul vəsaitlərinin xaricolmaları		0.25
Dividendlər və buna oxşar digər ödəmələr şəklində pul vəsaitlərinin xaricolmaları		0.50
Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti		
Pul vəsaitlərinin və onların ekvivalentlərinin hərəkəti:		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin əvvəlinə olan məbləği		0.50
İl ərzində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin artması (azalması)		0.50
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin sonuna olan məbləği		0.50

Həlli və qiymətləndirilməsi:

Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti	Hesablama	Məbləğ
Hesabat dövründə xalis mənfəət və ya zərər	-	235 000
Mənfəət vergisi üzrə xərclər	-	50 000
Amortizasiya xərcləri	-	40 000
Faiz xərcləri	-	15 000
Torpaq, tikili və avadanlıqların satışıdan gəlir	-	(20 000)
Dövriyyə kapitalındakı dəyişikliklərə qədər əməliyyat fəaliyyəti üzrə xalis pul vəsaitləri	235 000 + 50 000 + 40 000 + 15 000 – 20 000	320 000
Ehtiyatların azalması	60 000 – 50 000	10 000
Debitor borclarının artması	50 000 – 70 000	(20 000)
Kreditor borclarının artması	55 000 – 20 000	35 000
Ödənilmiş faizlər	-	(15 000)
Ödənilmiş mənfəət vergisi	Pros. 1	(15 000)
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti	320 000 + 10 000 – 20 000 + 35 000 – 15 000 – 5 000	315 000
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkətləri		
Torpaq, tikili və avadanlıqların satışından əldə olunan pul vəsaitlərinin daxilolmaları	Pros. 2	130 000
Torpaq, tikili və avadanlıqların əldə edilməsi üçün pul vəsaitlərinin xaricolmaları	Pros. 3	(390 000)
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti	130 000 – 390 000	(260 000)
Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Səhmlərin və digər kapital alətlərin buraxılması nəticəsində yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları	100 000 – 80 000	20 000
İstiqraz vərəqələrinin buraxılmasından pul vəsaitlərinin daxilolmaları	Pros. 4	70 000
Borc şəklində alınmış məbləğlərin geri qaytarılmasına görə pul vəsaitlərinin xaricolmaları	-	(50 000)
Dividendlər və buna oxşar digər ödəmələr şəklində pul vəsaitlərinin xaricolmaları	Pros. 5	(85 000)
Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti	20 000 + 70 000 – 50 000 – 85 000	(45 000)
Pul vəsaitlərinin və onların ekvivalentlərinin hərəkəti:		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin əvvəlinə olan məbləği	-	20 000
İl ərzində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin artması (azalması)	315 000 – 260 000 – 45 000	10 000
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin sonuna olan	20 000 + 10 000	30 000

məbləği		

1. Ödənilmiş mənfəət vergisinin hesablanması:

Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
1 Yanvar 20X2-ci il tarixində cari vergi və təxirəsalınmış vergi öhdəliklərinin cəmi	25 000 + 45 000	70 000 AZN	0.25	1
31 Dekabr 20X2-ci il tarixində cari vergi və təxirəsalınmış vergi öhdəliklərinin cəmi	30 000 + 75 000	105 000 AZN	0.25	
Mənfəət vergisi	-	50 000 AZN	0.25	
Ödənilmiş mənfəət vergisi	70 000 + 50 000 – 105 000	15 000 AZN	0.25	

2. Əsas vəsaitin satışından yaranan gəlir və ya zərərin hesablanması:

Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
Satılan əsas vəsaitin qalıq dəyəri	-	110 000 AZN	0.25	1
Satışdan mədaxil	-	130 000 AZN	0.25	
Satışdan yaranan gəlir	130 000 – 110 000	20 000 AZN	0.5	

3. Əsas vəsaitlərin əldə edilməsi üçün pul vəsaitlərinin xaricolmasının hesablanması:

Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
1 Yanvar 20X2-ci il tarixində qalıq dəyəri	-	320 000 AZN	0.25	2
31 Dekabr 20X2-ci il tarixinə qalıq dəyəri	-	560 000 AZN	0.25	
Amortizasiya	-	40 000 AZN	0.25	
Satılan əsas vəsaitin qalıq dəyəri	Pros. 2	110 000 AZN	0.25	
Əsas vəsaitini alınması üçün pul xaricolması	560 000 + 40 000 + 110 000 – 320 000	390 000 AZN	1	

4. İstiqraz vərəqələrinin buraxılmasından pul vəsaitlərinin daxilolmalasının hesablanması:

Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
1 Yanvar 20X2-ci il tarixində qalıq dəyəri	-	100 000 AZN	0.25	1
31 Dekabr 20X2-ci il tarixinə qalıq dəyəri	-	120 000 AZN	0.25	
İl ərzində ödəniş	-	50 000 AZN	0.25	
Əlavə istiqrazların buraxılması	120 000 + 50 000 – 100 000	70 000 AZN	0.25	

5. Dividendlər şəklində pul vəsaitlərinin xaricolmalarının hesablanması:

Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
1 Yanvar 20X2-ci il tarixində bölüşdürülməmiş mənfəətin qalıq dəyəri	-	180 000 AZN	0.25	1
31 Dekabr 20X2-ci il tarixində bölüşdürülməmiş mənfəətin qalıq dəyəri	-	330 000 AZN	0.25	
Hesabat dövründə mənfəət	-	235 000 AZN	0.25	
Dividendlərin ödənişi	180 000 + 235 000 - 330 000	85 000 AZN	0.25	

Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları

1 ballıq test tapşırığı

Aşağıdakılardan hansı Azərbaycan Respublikasında tətbiq edilən mühasibat uçotu standartlarına aid deyil?

A) Publik Hüquqi Şəxslərin Beynəlxalq Standartları

B) Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları

C) Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları

D) İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları

2 ballıq test tapşırığı

A şirkəti 1 sentyabr 202X-ci il tarixində 12 000 AZN dəyərində avadanlıq almışdır. Şirkət avadanlıqları 25% azalan qalıq metodu ilə amortizasiya edir. Şirkət amortizasiya xərcini il üzrə mütənasib formada bölüşdürür. Şirkətin 31 dekabr 202X-ci il tarixində bitən il üzrə amortizasiya xərci nə qədərdir?

A) 1000 AZN

B) 3000 AZN

C) 250 AZN

D) 0 AZN

5 ballıq tapşırıq

X Şirkəti 1 Yanvar 20X1-ci il tarixində alış qiyməti 100 000 AZN olan avadanlıq aldı. Bu avadanlığın çatdırılma xərci 10 000 AZN, quraşdırılma xərci 20 000 AZN və əvəzləşdirilən vergilər 5 000 AZN-ə bərabərdir. Avadanlığın faydalı istismar müddəti 10 ilə, son qalıq dəyəri isə 0-a bərabərdir. Şirkət 31 Dekabr 20X1-ci il tarixində yenidən qiymətləndirmə modelinə keçid edir. Həmin tarixdə avadanlığın bazar dəyəri 144 000 AZN-ə bərabər idi. 30 İyun 20X2-ci il tarixində Şirkət avadanlığın qalıq istismar müddətində dəyişiklik edərək 8 ilə dəyişdirir.

Sual 1. 1 Yanvar 20X1-ci il tarixində X Şirkəti maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda avadanlığın ilkin dəyərini hansı məbləğdə göstərəcəkdir?(1 bal)

Sual 2. 31 Dekabr 20X1-ci il tarixində bitən il üzrə X Şirkətinin digər məcmu gəlir haqqında hesabatında əks olunacaq yenidən qiymətləndirmə üzrə gəlir nə qədərdir? (2 bal)

Sual 3. 31 Dekabr 20X2-ci il tarixində bitən il üzrə X Şirkətinin mənfəət və ya zərər haqqında hesabatında əks olunacaq amortizasiya xərci nə qədərdir? (2 bal)

Cavab 1	
Cavab 2	
Cavab 3	

Həlli və qiymətləndirilməsi:

Cavab 1	130 000 AZN
Cavab 2	27 000 AZN
Cavab 3	16 500 AZN

Sual	Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
1	Alış qiyməti	-	100 000 AZN	1/4	1
	Çatdırılma xərci	-	10 000 AZN	1/4	
	Quraşdırılma xərci	-	20 000 AZN	1/4	
	İlkin dəyər	100 000 + 10 000 + 20 000	130 000 AZN	1/4	

2	İlkin dəyər	Pros. 1	130 000 AZN	1/4	2
	Amortizasiya (20X1)	130 000 / 10	13 000 AZN	1/2	
	31-Dek-X1-ci il tarixində qalıq dəyəri	130 000 – 13 000	117 000 AZN	1/2	
	Yenidən qiymətləndirilmiş dəyər	-	144 000 AZN	1/4	
	Yenidən qiymətləndirmə üzrə gəlir	144 000 – 117 000	27 000 AZN	1/2	

Sual	Meyar	Hesablama	Məbləğ	bal	Cəmi bal
3	Qalıq dəyəri (1-Yan-X2)	Pros 2.	144 000 AZN	1/4	2
	Amortizasiya (1-Yan - 30-İyun-X2)	144 000 / 9 X 6 / 12	8 000 AZN	1/2	
	Qalıq dəyəri (30-İyun-X2)	144 000 – 8 000	136 000 AZN	1/4	
	Amortizasiya (1-İyul - 31-Dek-X2)	136 000 / 8 X 6 /12	8 500 AZN	1/2	
	Amortizasiya (20X2)	8 000 + 8 500	16 500 AZN	1/2	

1**0 ballıq tapşırıq nümunəsi üçün MHBS üzrə verilmiş nümunəyə baxa bilərsiniz**

II mərhələ - Qanunvericilik

Büdcə qanunvericiliyi

1 ballıq test tapşırığı

Dövlət büdcəsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin, yerli büdcələrin və büdcədənkənar dövlət fondlarının gəlirlərinin, xərclərinin və maliyyələşmə mənbələrinin funksional, iqtisadi, inzibati və digər prinsiplər əsasında qruplaşdırılması necə adlanır?

A) Büdcə təsnifatı;
B) Təsdiq olunan büdcə ayırmaları;
C) Müdafiə olunan xərc maddələri;
D) Toplu maliyyə balansı.

2 ballıq test tapşırığı

"Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən büdcəyə daxilolmaların vəziyyətindən asılı olmayaraq iqtisadi təsnifatın aşağıda qeyd olunan maddələrindən müdafiə olunan xərc maddələrini müəyyən edin.

1. Əmək haqqı
2. Əmək haqqına üstəlik
3. Malların satınalınması ilə bağlı xərclər
4. Pensiya, başqa sosial müavinətlər və ödənişlər
5. Əsaslı təmir xərcləri
6. İnvestisiya xərcləri
7. Dövlətin daxili və xarici borclarına xidmətlə bağlı xərclər

A) 1, 2, 4, 7
B) 1, 2, 3, 4
C) 1, 2, 5, 6
D) 1, 3, 6, 7

Əmək qanunvericiliyi

1 ballıq test tapşırığı

Əməyin vaxtamuzd ödənilmə sistemində iş vaxtından artıq vaxtda görülən işə görə işçiyə əməkhaqqı hansı qaydada ödənilir?

A) Saatlıq tarif maaşının 1.5 mislindən aşağı olmamaqla
B) Saatlıq tarif maaşının 2 mislindən aşağı olmamaqla
C) Saatlıq tarif maaşından artıq olmamaqla;
D) Saatlıq tarif maaşının 3 mislindən aşağı olmamaqla

2 ballıq test tapşırığı

Əmək haqqının verilmə yeri, forması və ödənilmə vahidi ilə bağlı aşağıdakılardan hansı(lar) yanlışdır?

I. Əmək haqqı Azərbaycan Respublikasının pul vahidi- manatla ödənilir
II. İşçinin razılığı ilə işçiyə əməkhaqqının 10 faizi mütənasib dəyərli natura formasında müəssisədə istehsal edilən alkoqollu içkilər ilə əvəz edilib verilə bilər.
III. Əmək haqqı işçinin yalnız bank hesabına köçürülə bilər

A) I və II
B) I, II, III
C) II və III
D) Yalnız II

Mülki qanunvericilik

1 ballıq test tapşırığı

Hüquqi şəxslər yenidən təşkil edilərkən hüquq varisliyi ilə bağlı aşağıdakı variantlardan hansı yanlışdır?

A) Hüquqi şəxs bölündükdə onun hüquq və vəzifələri bölünmə balansına uyğun olaraq yeni yaranmış hüquqi şəxslərə keçir

B) Hüquqi şəxs digər hüquqi şəxsə qoşulduqda qoşulan hüquqi şəxsin hüquq və vəzifələri təhvil aktına uyğun olaraq əvvəlki hüquqi şəxsə keçir.

C) Hüquqi şəxsin tərkibindən bir və ya bir neçə hüquqi şəxs ayrıldıqda yenidən təşkil edilmiş hüquqi şəxsin hüquq və vəzifələri bölünmə balansından asılı olmayaraq köhnə hüquqi şəxsdə qalır.

D) Hüquqi şəxslər birləşdikdə onlardan hər birinin hüquq və vəzifələri təhvil aktına uyğun olaraq yeni yaranmış hüquqi şəxsə keçir.

2 ballıq test tapşırığı

Təsərrüfat ortaqlıqları və cəmiyyətləri ilə bağlı aşağıdakı variantlardan hansı(lar) yanlışdır?

I. Təsərrüfat ortaqlıqları yalnız kommandit ortaqlığı formasında yaradila bilər

II. Təsərrüfat cəmiyyətləri məhdud və ya əlavə məsuliyyətli cəmiyyət və ya səhmdar cəmiyyəti formasında yaradıla bilər

III. Təsərrüfat cəmiyyətlərinin iştirakçıları yalnız fiziki şəxslər ola bilərlər

IV. Təsərrüfat ortaqlıqları və cəmiyyətləri bu Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, başqa təsərrüfat ortaqlıqlarının və cəmiyyətlərinin təsisçiləri (iştirakçıları) ola bilərlər

A) Yalnız I

B) II və IV

C) I və III

D) II və III

Vergi qanunvericiliyi

1 ballıq test tapşırığı

Aşağıdakı vergilərdən hansı dövlət vergilərinə aid deyil?

A) Fiziki şəxslərin gəlir vergisi
B) Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi
B) Sadələşdirilmiş vergi
C) Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi

2 ballıq test tapşırığı

Aşağıdakı gəlirlərdən hansı(lar) qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlərə aid deyil?

I. Royalti
II. Sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunmayan aktivlərin təqdim edilməsindən gəlir
III. Sahibkarlıq fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasına razılıq verilməsinə görə alınan gəlir
IV. Sahibkarlıq fəaliiyəti məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin təqdim edilməsindən gəlir
V. Həyatın yığım sığortası üzrə sığorta olunanın ödədiyi və ya onun xeyrinə ödənilən sığorta haqları ilə sığorta ödənişləri arasındakı fərq

A) Yalnız III
B) I, IV və V
C) II, IV və V
D) III və IV

10 ballıq tapşırıq

Topdan və pərakəndə ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olan X Müəssisəsi mənfəət vergisi ödəyicisidir. 2020-ci ildə müəssisə topdan qaydada malların təqdim olunmasından 1 200 000, pərakəndə qaydada malların təqdim olunmasından 600 000, işlərin görülməsindən 120 000, icarəyə obyekt təqdim olunmasından 98 000, Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənarda təsisçisi olduğu qeyri-rezident Y müəssisəsindən 200 000 dividenddən gəlir əldə etmişdir. Pərakəndə qaydada təqdim olunan malların 20%-i vergi ödəyicisi olmayan şəxslər tərəfindən aparılan ödənişlər təşkil edir. Müəssisənin təqdim etdiyi malların maya dəyəri 1 400 000 təşkil edir. Həmçinin eyni ildə ilin əvvəlinə qalıq dəyəri 100 000 AZN olan avadanlığa maksimum hədlə amortizasiya hesablanaraq xərcə silinmiş, avadanlığın təmirinə 17 000 xərc çəkilmiş, müəssisənin şahmat komandası üçün 4 300 AZN-lik geyim və aksesuarlar alınmışdır. Müəssisənin il üzrə 120 000 əməkhaqqı, 19 200 məcburi dövlət sosial sığorta, 5 000 işçilərin həyat sığortası və işçilərinin əmlaklarının sığortası üçün 6 000 xərci olmuşdur. Yerli sığortaçı ilə bağlanmış müqavilə üzrə işçilərin həyat və əmlaklarının sığortası üzrə ödənişlərin yarısı eyni ildə həyata keçirilmişdir. İşçilərin faktiki ezamiyyə xərcləri 16 000, norma daxilində ezamiyyə xərcləri isə 15 000 olmuşdur. Müəssisə ölkədəki banklararası kredit hərracında illik kredit faizi 8% təşkil etdiyi halda Azərbaycan Respublikasının rezidenti olmayan bankdan ilin əvvəli illik 15%lik 320 000 dəyərdə kredit götürmüş və bunun müqabilində 48 000 kredit faizi hesablamışdır. Həmçinin eyni ildə Əmək Müfəttişliyi tərəfindən yoxlama zamanı müəssisəyə 1 500 AZN inzibati cərimə hesablanmışdır. Müəssisənin mənfəət vergisi məqsədləri üçün hesablama metodundan istifadə etdiyini nəzərə alaraq müəssisənin 2020-ci il üzrə mənfəət vergisini hesablayın:

Həlli:

Gəlirlər	**Məbləği**	**Açıqlama**	**İstinad**	**Bal**
Topdan ticarət üzrə	1,200,000.00		104.1-cü maddə	0.5
Pərakəndə ticarət üzrə	600,000.00		104.1-cü maddə	0.5
İşlərin görülməsi üzrə	120,000.00		104.1-cü maddə	0.5
İcarəyə təqdim olunmadan	98,000.00		124.3-cü maddə	0.5
Dividend	200,000.00		104.1-cü maddə	0.5
Cəmi gəlir	**2,218,000.00**			

Xərclər	**Məbləği**	**Açıqlama**	**İstinad**	**Bal**
Maya dəyəri	1,400,000.00		108-ci maddə	0.5
Amortizasiya	22,400.00	((100000+(17000-100000*5%))*20%	114.6-cı maddə	0.5
Təmir xərci	5,000.00	100000*5%	115.1-ci maddə	0.5
Şahmat komandasına geyim	-	Gəlirdən çıxılmır	109.3-cü maddə	0.5
Əməkhaqqı	120,000.00		108-ci maddə	0.5
Sosial sığorta haqqı	19,200.00		108-ci maddə	0.5
İşçilərin həyat sığortası	2,500.00	Ödənən hissə gəlirdən çıxılır	116.1-ci maddə	0.5
İşçilərin əmlakının sığortası		Gəlirdən çıxılmır	116.1-ci maddə	0.5
Norma daxilində ezamiyyə xərci	15,000.00		109.7-ci maddə	0.5
Kredit faizi xərci	32,000.00	(320000*8%*1.25)	110.1-ci maddə	1
İnzibati xəta üzrə cərimə		Gəlirdən çıxılmır	119.1.2-ci maddə	0.5
Cəmi xərclər	**1,616,100.00**			
Mənfəət	**601,900.00**			
Mənfəət vergisi	**120,380.00**			
Azadolma	**1,628.22**	120380*((600000*20%)/2218000*100%)*25%	106.9-cu maddə	1
Mənfəət vergisi öhdəliyi	**118,751.78**			0.5